

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

Příčiny environmentální krize

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace a rozšíření výuky zaměřené na problematiku životního prostředí na PŘF MU (CZ.1.07/2.2.00/15.0213)
spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Příčiny environmentální krize

Environmentální krize → patologický vztah člověka ke (svému) životnímu prostředí

- nesoulad mezi stupňujícími se hmotnými požadavky lidí a postupně vyčerpávanými a ničenými zdroji

Podoby environmentální krize

- vyšší frekvence lokálních konfliktů
- války o přírodní zdroje
- neschopnost řešit katastrofy jako záplavy, zemětřesení atd.

Příčiny environmentální krize

Environmentální krize → patologický vztah člověka ke (svému) životnímu prostředí

SEARCH

Follow Us:

▼ Programs

Blogs & Media

Research

Bookstore

Press

About Us

Support Us

Remember Rwanda?

Remember Rwanda?

The genocide of 1994 seemed inexplicable. But a study of links between extreme environmental degradation and the enormous violence that occurred between Hutus and Tutsis could have important implications for stressed populations in other regions.

Editor's Introduction

On April 6, 1994, a plane carrying the presidents of two African countries was struck by a missile and crashed. Both presidents-Juvénal Habyarimana of Rwanda and Cyprien Ntaryamira of Burundi-were killed. Both were members of the Hutu ethnic group. Counting the murder of Burundi's president Melchior Ndadaye the previous October, a total of three Hutu presidents had been assassinated in six months.

The crash of the plane was described by a Rwandan official as being "like pouring fuel on a burning house." The country exploded into genocidal conflict between

Centrum pro výzkum
toxických látek
v prostředí

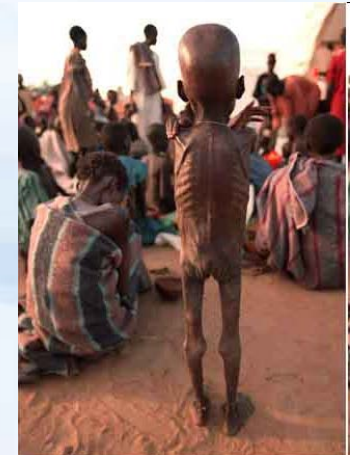
Chování člověka určeno

- I) **Intuicí** – fylogenetický i typicky lidský základ
- II) **Rozumem**

Fylogenetické určení chování

- **Orientace na malou sociální skupinu**
zájem o dopad na přírodu či jinou společnost?
- **Orientace na krátký časový horizont**
- maximálně jednotky let
- **Význam smyslových zážitků**
- zprostředkovaná informace postrádá kvalitu
- **Jednoduché lineární myšlení**
x složitost environmentálních problémů
- **Selektivní uchovávání zážitků**
- na co rádi vzpomínáme?

Souvislosti snah řešení otázky CC

- obecný problém env. otázek:
„**ted' a tady přijímat nákladná opatření**, abychom zamezili **problému v budoucnosti**, který se navíc stane jen s určitou **pravděpodobností**“
- skvělý výchozí bod pro **paralýzu**

Umocněno **amorfností** otázky CC:

- žádné termíny
- žádná geografická lokace
- žádná jednotlivá příčina
- žádné jednotlivé řešení
- žádný nepřítel

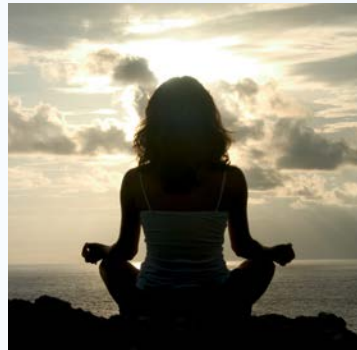
Typicky lidský základ chování

- **Transgrese**

= opak reprodukčních pudových aktivit člověka

- přesah aktuálního bytí člověka, dává další smysl lidskému životu
- hodnotou je i samotný výkon těchto činností
- dosažení cíle nevede k ukojení potřeby, ale stimuluje novou

Transgrese k: věcem, lidem a společnosti, k sobě, k symbolům

- příčina nebo možnost řešení environmentální krize?

Emoce x environmentální otázky

- Jak ukazují svědectví z morových měst, lidé **vystavení ohrožení** se jen **málokdy chovají racionálně**. V případě environmentálních problémů můžeme sledovat:
- **altruistické** sebeomezení ve prospěch celku (odpovědné chování k životnímu prostředí)
- **egoismus** („když jde klima do háje, tak se snažím létat co nejvíc, dokud je to možné.“)
- extrémní **hédonismus** (omamné látky všeho typu, konzumerismus, promiskuita)
- **fascinace zkázou** (masová obliba katastrofických filmů)
- **hledání viníků** (teorie spiknutí à la *New World Order* apod.).
- Při vyvolávání strachu – počítejme se všemi reakcemi

CC x emoce

- Asi polovina populace USA prožívá ve spojitosti s CC emoce - bezmoc, smutek, znechucení či naději, čtvrtina pop. přiznává deprese či pocity viny.
- Ochránci klimatu („klíma-alarmisté“, 18 % populace USA) prožívají nejčastěji smutek, znechucení, naštvanost a znepokojení
- Jejich odpůrci („klíma-realisté“, 7 % populace USA) pociťují ohledně CC především znechucení a naštvanost.

A history of OCD

People have been plagued by unwanted thoughts through the ages

AD 700 (approx)

The monk John Climacus writes of “unclean and unspeakable thoughts that come at us”

1600

Compulsive washing treated with astrology

1666

John Bunyan, author of *Pilgrim's Progress*, describes his “confusion and astonishment” at unwanted blasphemous thoughts

1724

Irrational fear of syphilis reported in “crazy-headed” man with no physical symptoms, by a physician called Daniel Turner

1834

French psychiatrist Jean Esquirol sees medicine's first obsessive-compulsive patient

OBSESSIONS OF THE ERA

1920s: Syphilis

1909

Sigmund Freud describes his treatment of a man who had obsessive thoughts about rats and launches psychoanalysis

1952

First *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM)* lists obsessive compulsive reaction

1970s: Asbestos

1977

Psychologists discover that most normal people, as well as those with OCD, experience intrusive thoughts

1980s-90s: HIV and AIDS

1984

US surveys suggest that OCD affects many more people than previously thought

Now: Climate change

2013

DSM-5 moves OCD from anxiety disorders to create a new diagnostic category of Obsessive Compulsive and Related Disorders

Kognitivní disonance a konsonance

- **Kognitivní disonance** - nesoulad mezi lidským chováním a informací, která se mu dostává
  - vede k nelibému stavu, kterého se člověk snaží zbavit a nahradit ho stavem kognitivní konsonance, tedy souladem mezi chováním a získávanou informací.

Způsoby dosažení **kognitivní konsonance**:

- Racionální konsonance – racionální změna chování na základě informací, které se nám dostávají a přijali jsme je za smysluplné.
- Intuitivní konsonance – zbavení se nepříjemné informace vytěsněním z naší mysli, neboť požadovaná změna chování je pro nás nepřijatelná (byť jsme mohli přijatou informaci vyhodnotit jako smysluplnou)..

Kognitivní disonance a konsonance

- Stačí-li k navození kognitivní konsonance malá změna chování, člověk volí první způsob
  - např. cestu drobných změn chování ve vztahu k ŽP
- Vyžaduje-li však nastolení kognitivní konsonance velkou změnu v chování - zbývá druhá cesta
  - vytěsni informaci a někdy se i rozzlobí na jejího nositele, např. postoj k náročným požadavkům na změnu života: omezit používání automobilu, méně nakupovat, atd.

